

Але найбільшою проблемою у податково-бюджетній сфері нашої країни є гіперцентралізація. На сьогодні 80 % усіх бюджетних ресурсів надходить до центрального державного бюджету і тільки 20 % залишається на всіх місцевих бюджетах. У сучасних умовах господарювання в розвинутих країнах формується лібералізована податкова система, що передбачає помірний рівень податкового навантаження на працю і капітал, створення сприятливих умов для залучення в бізнес-середовище та збільшення доходів якомога більшої кількості громадян і членів їх родин.

На цей час в Україні діє податкова система, яка є одна з найбільш громіздких і найменш ефективних у світі. На адміністрування податків бізнес щороку витрачає понад мільярди гривень. Водночас спостерігаються позитивні тенденції в податковій системі, раніше експерти нараховували в Україні 135 податкових платежів та зборів, на які підприємці витрачали 657 годин за рік. Україна піднялась на 16 позицій та зайняла 96 місце в ТОП-100 рейтингу легкості ведення бізнесу Doing Business-2015.

Експертами було відзначено ряд покращень у бізнес-кліматі України. Одним з них є спрощення процесу сплати податків для компаній, завдяки введенню електронної системи подання декларацій та сплати єдиного соціального внеску – підйом на 49 позицій. Податкова система України в практичній площині починає наближатися до європейських стандартів. Так, скасування податкового обліку з податку на прибуток і переведення обліку сплати та нарахування цього податку виключно на підставі даних бухгалтерського обліку, нарешті має перспективи стати реальністю. Результативність реформи податкової системи залежатиме від вирішення проблеми забезпечення ефективного та цільового використання бюджетних коштів і на цій основі – безпосереднього взаємозв'язку між обсягом сплачених податків та обсягом і якістю суспільних благ, отриманих платниками. У зв'язку з чим, податкова реформа має передбачити й удосконалення бюджетної політики держави.

Основними завданнями податкової реформи в Україні мають бути:

формування нового інституційного середовища оподаткування, сприятливого для реалізації принципу рівності всіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації, формування відповідального ставлення платників до виконання своїх податкових зобов'язань;

підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази, покращання адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків;

підвищення регулюючого потенціалу податкової системи на основі запровадження інноваційно-інвестиційних преференцій з податку на прибуток підприємств;

забезпечення більш рівномірного розподілу податкового тягара між платниками податків;

демократизація податкових органів України, а саме зміна ідеології їх функціонування.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що вихідним пунктом реалізації зазначених напрямів реформування податкової системи в сучасних умовах є створення цілісного та стабільного податкового законодавства. Оптимізація та реформування діяльності контролюючих органів повинна не тільки усунути наявні проблеми в діяльності органів, а й перетворити їх на органи захисту економічних інтересів України. Необхідно зазначити, що в результаті здійснення податкової реформи в Україні та, як наслідок, вирішення складних податкових колізій має бути створена податкова система з базовими положеннями, при якій Податковий кодекс України буде єдиним нормативним документом, що регулюватиме відносини з приводу сплати податків.

**Борисова Л.Є., аспірант,
Одеська національна академія зв'язку ім. О.С. Попова**

ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ КРИЗОВИХ ЯВИЩ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Посиленням світової економічної глобалізації, зростанням невизначеності та мінливістю умов господарювання, новий етап розвитку вітчизняної економіки в умовах

мінливого політичного стану вимагає від суб'єктів господарювання швидкої та гнучкої реакції на зміну чинників зовнішнього середовища. Останнє ускладнюється черговим етапом світової кризи та економічної кризи в Україні, що безпосередньо впливає не тільки на країну, регіон чи галузь, але болуче відображується на виробничо-господарській діяльності підприємств.

Для будь-якої галузі характерні періодичні спади ділової активності, незалежно від стану економіки в цілому, попит на товари або послуги рано чи пізно скорочується, що надалі спричиняє за собою зниження рівня цін. Моніторинг та оцінка кризових чинників дає змогу заздалегідь попередити кризовий стан на підприємстві, розробити і втілювати ефективні антикризові управлінські рішення.

Питанням антикризового управління присвячені праці зарубіжних та вітчизняних вчених-економістів. Однак слід зазначити, що класифікація факторів визначення кризових явищ потребує більш ретельного розгляду та деталізації.

В доповіді розглянуто класифікацію факторів, що обумовлюють кризові явища на підприємстві для побудови більш оптимальної та дієвої системи запобігання кризових явищ на підприємстві.

Криза – з давньо-греч. *κρίσις* — рішення, поворотний пункт, але на рівні підприємства, якщо підсумувати класичний, неокласичний та постінституціональний підходи— це крайня форма загострення протиріч в соціально-економічній системі, порушення параметрів життєздатності підприємства у межах господарської системи та в перебігу її взаємодії з зовнішнім оточенням, має певні наслідки для можливостей його функціонування та розвитку [3] і безпосередньо впливає на стан економічної безпеки підприємства.

Дослідження чинників появи кризових явищ, є необхідним для своєчасною ідентифікації передумов виникнення криз на підприємстві. Це дає змогу суб'єктам господарювання ефективно протидіяти негативним наслідкам.

Зазвичай, причинами кризового стану підприємств усіх галузей та секторів економіки є не тільки вплив зовнішніх факторів, але й внутрішній стан управління господарсько-фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання. Такий вплив об'єктивно змушує підприємство постійно здійснювати та відстежувати зовнішні та внутрішні чинники кризових явищ, аналізувати і враховувати останні. У процесі моніторингу накопичується інформація, за якою суб'єкт управління обмінюється з зовнішнім середовищем[2]. Це дозволяє своєчасно визначати, проаналізувати і усунути причини кризи шляхом посилення або пом'якшення впливу відповідних чинників з врахуванням наявних обмежень.

Проведені дослідження дали змогу класифікувати фактори, які обумовлюють появу кризи на підприємстві у єдину систему [3,4,5,6]:

1. *Залежно від особливостей виникнення*: - об'єктивні (важко передбачати і прогнозувати); суб'єктивні (навмисне банкрутство); природні (стихійними, неконтрольованими явищами (повені, землетруси, урагани, і т.п.)).

2. *Залежно від наслідків прояву*: загальні, які призводять до погіршення загальної діяльності підприємства; специфічні — дія яких погіршує діяльність окремої спеціалізації чи галузі на підприємстві; індивідуальні — дія яких специфічна та спрямована на конкретне підприємство із загрозою банкрутства.

3. *Залежно від ступеня впливу*: - основні; - другорядні.

4. *Залежно від підходу до визначення*: - потенційні; - фактичні.

5. *Залежно від походження*: - штучні (небезпека причин штучного походження в тому, що вони спеціально і цілеспрямовано організовані для того, щоб виникла криза саме в конкретній системі); - природні.

6. *Залежно від ступеня взаємообумовленості*: незалежні — визначаються певними подіями або тенденціями; похідні є наслідком незалежних чинників у результаті дії причинно-наслідкового зв'язку.

7. *Залежно від часу дії*: постійні — визначають загальний рівень загрози появи кризових явищ; тимчасові — посилюють рівень загрози внаслідок тих чи інших подій.

8. *Залежно від закономірностей виникнення*: - випадкові; - закономірні.

9. *Залежно від середовища виникнення*: - Зовнішні (екзогенні), їх виникнення залежить не від діяльності підприємства-, а від стану зовнішнього оточення, що не є сферою впливу підприємства;

та внутрішні (ендогенні), їх виникнення залежить від діяльності підприємства, можливі внаслідок неправильних рішень, через недостатньо кваліфіковане керівництво та персонал, у зв'язку із не передбаченням несприятливих подій або загальним, нездоровим станом підприємства.

10. *Зовнішні (екзогенні)*:

10.1. *Залежно від місця виникнення*: - міжнародні; - національні.

10.2. *За причинами виникнення*: - демографічні; - соціальні; - політичні; -техніко-технологічні; - природно-кліматичні; - економічні (загально- економічні та ринкові); - інші.

11. *Внутрішні (ендогенні)*:

11.1. *Залежно від етапів життєвого циклу*: - потенційний (можливе зародження кризи);- латентний (приховане накопичення передумов); - депресія (нижня рівновага); - поживлення (досягнення докризового стану).

11.2. *За видами ресурсів*: - технічних ресурсів; - технологічних ресурсів; - трудових ресурсів; - інформаційних ресурсів; - організаційних ресурсів; - фінансових ресурсів; - просторових ресурсів; - товарних ресурсів.

11.3. *Залежно від джерел формування грошового потоку*: - операційної діяльності; - інвестиційної діяльності; - фінансової діяльності.

11.4. *Залежно від функціонального підходу*:- загального управління; - управління виробництвом; - управління фінансами; - управління маркетинговою діяльністю; - управління інвестиційною діяльністю; - управління персоналом.

11.5. *За можливістю управління*: - чинники, що підлягають управлінню, поява яких, як правило, прогнозується, щодо яких застосовуються необхідні методи управління для їх корегування та спрямування розвитку в необхідне русло для недопущення негативної ситуації; - чинники, що не підлягають управлінню, поява яких може бути не прогнозованою, застосування розроблених заздалегідь методів управління є складним, у деяких випадках неефективним засобом.

Не всі зазначені вище фактори виражають небезпеку для підприємства, дія яких провокує дестабілізуючий вплив на фінансово-господарську діяльність. Класифікацію чинників, на нашу думку, можна доповнити за ознакою ступеню генерування ними небезпек: *чинники, які призводять до небезпеки*, що ініціюють загрози (небезпеки в стадії впливу) і підлягають комплексному дослідженню; *чинники, які породжують виклики* не обов'язково загрозового характеру, але які потрібно враховувати і вивчати.

Отже, існує загальний перелік чинників, які підвищують імовірність виникнення та розвитку кризових явищ, однак для кожного окремого підприємства він не може бути стандартизованим через індивідуальний характер взаємодії з зовнішнім оточенням та відмінність внутрішніх чинників, які мають дуальну природу, одночасно є потенціалом розвитку та джерелом небезпек. Розроблена нами на основі аналізу [1, 3, 4, 5] узагальнююча класифікація (що надана вище у тексті) надасть можливість менеджерам та власникам підприємств вчасно ідентифікувати кризу та розробити адекватний антикризовий механізм, з урахуванням основних чинників прояву кризових явищ на підприємстві.

Список літератури: 1. Жукова Н.К., Сучасні методи антикризового управління підприємством.// Формування ринкових відносин в Україні.-2008.-№10(89).-С.14-18. 2. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / В.О. Подольська. — К.: Центр навчальної літератури, 2009. — 488 с. 3. Кован С.Е., Мокрова Л.П., Ряховская А.Н. Теория антикризисного управления предприятием / С.Е. Кован, Л.П. Мокрова, А.Н. Ряховская. — М.: КноРус, 2009. — 160 с. 4. Скібіцький, О.М. Антикризовий менеджмент: навч. посіб. / О.М. Скібіцький. — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 568 с. 5. Чевганов В.Я. Узагальнююча класифікація криз, що загрожують діяльності підприємства./ В.Я Чевганов // Інвестиції: практика та досвід.-2014.-№6.-С.43-48. 6. Піюренко І.О. Роль економічного моніторингу у попередженні кризових явищ на підприємстві./ І.О. Піюренко // Інвестиції: практика та досвід.-2013.-№1.-С.45-48.